

บทที่ 10

การประเมินงานวิจัยและจรรยาบรรณนักวิจัย

งานการวิจัยทุกเรื่องไม่ใช่ว่าจะมีคุณภาพเป็นที่เชื่อถือได้เสมอไป บางเรื่องเมื่อประเมินแล้วพบว่ามีความน่าเชื่อถือน้อยหรือขาดความน่าเชื่อถือเลยก็มี อีกอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญมากคือจรรยาบรรณนักวิจัย ถ้านักวิจัยขาดจรรยาบรรณแล้วจะก่อให้เกิดผลเสียอย่างมากต่อองค์ความรู้ของแต่ละศาสตร์ ดังนั้นเราควรช่วยกันเผยแพร่และกระตุ้นให้นักวิจัยทั้งหลายยึดมั่นในจรรยาบรรณ

โครงร่างเนื้อหา

- 10.1 การประเมินงานวิจัย
- 10.2 จรรยาบรรณนักวิจัย

สาระสำคัญ

1. การประเมินงานวิจัย เป็นการตรวจสอบว่างานวิจัยแต่ละเรื่องนั้นมีคุณภาพเป็นที่น่าเชื่อถือได้มากน้อยแค่ไหน ซึ่งผู้อ่านหรือผู้ประเมินก็ต้องมีวิธีการหรือเครื่องมือในการประเมินที่มีความน่าเชื่อถือได้ด้วย
2. จรรยาบรรณหมายถึง หลักความประพฤติอันเหมาะสม แสดงถึงคุณธรรม และจริยธรรม ในการประกอบอาชีพ ที่กลุ่มบุคคลแต่ละสาขาอาชีพ ประมวลขึ้นไว้เป็นหลัก เพื่อให้สมาชิกในสาขาวิชานั้นๆยึดถือปฏิบัติ เพื่อรักษาชื่อเสียงและส่งเสริมเกียรติคุณของสาขาวิชาชีพของตน

จุดประสงค์การเรียนรู้ เมื่อศึกษาบทนี้จบแล้วนักศึกษาจะสามารถ

1. อธิบายหลักเกณฑ์การประเมินงานวิจัยได้
2. บอกวิธีการประเมินงานวิจัยได้
3. บอกจรรยาบรรณนักวิจัยได้

การประเมินงานวิจัย หมายถึง การตัดสินคุณภาพของผลงานวิจัยว่ามีความเชื่อถือได้มากน้อยแค่ไหน โดยใช้ข้อมูลจากการประเมินส่วนต่างๆ ของรายงานการวิจัย

การอ่านรายงานการวิจัย มีจุดมุ่งหมายเพื่อหาข้อความรู้ความจริง รายงานการวิจัยทุกเรื่องไม่ใช่จะเชื่อถือได้ทุกเรื่องเสมอไป บางเรื่องอ่านแล้วยอมรับได้ บางเรื่องก็ยอมรับไม่ได้ ดังนั้นการที่เราจะตัดสินว่างานวิจัยเรื่องใดน่าเชื่อถือได้มากน้อยแค่ไหนนั้น เราจะต้องมีวิธีการประเมินซึ่งรายละเอียดจะได้กล่าวต่อไป

หลักเกณฑ์ทั่วไปสำหรับการประเมินงานวิจัย หลักเกณฑ์ทั่วไปที่ใช้ในการประเมินงานวิจัยมี 2 หลักเกณฑ์ คือ

1. ความเที่ยงตรงภายใน (Internal validity) งานวิจัยใดมีความเที่ยงตรงภายใน แสดงว่าข้อค้นพบในการวิจัยเรื่องนั้นต้องสมเหตุสมผล นั่นคือถ้าเป็นการวิจัยเชิง ทดลอง ผลของการทดลองก็ต้องเกิดจากตัวแปรทดลองหรือตัวแปรต้น ไม่ใช่เกิดจากตัวแปร หรือเหตุอื่นๆ ถ้าเป็นการวิจัยเชิงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรจะต้องเป็นความสัมพันธ์ โดยตรงไม่ผ่านตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งมาก่อน ดังนั้นในการตรวจสอบความเที่ยงตรงภายใน เราจะต้องพิจารณาความสามารถในการควบคุมตัวแปรเกินของแบบวิจัย ความถูกต้องในการวัดตัวแปรและการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นต้น

2. ความเที่ยงตรงภายนอก (External validity) เป็นการประเมินว่าข้อค้นพบที่ได้ จากกลุ่มตัวอย่างสรุปพาดพิงไปยังประชากรเป้าหมายนั้นถูกต้อง ครบคลุมหรือไม่ ดังนั้นวิธีการให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่จะเป็นตัวแทนของประชากรนั้นว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง การกำหนดกรอบของประชากรให้ชัดเจนก่อนสุ่มตัวอย่างจึงมีความจำเป็นที่จะทำได้ กลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร การวิจัยหลายๆ เรื่อง กำหนดกรอบของประชากรไว้กว้างและไม่ชัดเจน เช่น กำหนดกรอบของประชากรว่าหมายถึงครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาทั้งหมด ซึ่งในสภาพความเป็นจริง ครูบางคนเราไม่สามารถติดต่อ ได้ทั้งด้วยตัวเองและทางไปรษณีย์หรือครูที่เป็นประชากรเป้าหมายนั้นมีความแตกต่างกัน มาก ทั้งด้านการศึกษา ประสบการณ์และฐานะซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็เป็นปัญหาในการเป็นตัวแทน

ของกลุ่มตัวอย่างเหมือนกัน ดังนั้นการกำหนดกรอบของประชากรควรจะต้องเป็นประชากรที่สามารถติดต่อได้ทั่วถึง และวิธีการสุ่มตัวอย่างก็ควรเป็นวิธีที่สามารถให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนซึ่งสามารถแทนลักษณะต่าง ๆ ของประชากรได้ทั่วถึงในกรณีที่ประชากรมีความหลากหลายหรือแตกต่างกันมาก

นอกจากนี้ยังมีเกณฑ์อื่นๆ อีกในการพิจารณาผลงานวิจัยที่ละเอียดมากขึ้น ได้แก่แบบสำรวจรายการสำหรับการประเมินการวิจัยของ เลมานและเมเรน (Lihmann and Mehren) ซึ่ง ศ.ดร. สมหวัง พิธิยานุ – วัฒน์ ได้เขียนไว้ในหนังสือการวิจัยเชิงบรรยาย มีข้อคำถาม 12 ข้อ ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้กำหนดปัญหาและเขียนปัญหาอย่างกระจ่างแจ้งหรือไม่
2. ปัญหาที่วิจัยมีหลักการหรือทฤษฎีรองรับหรือไม่
3. ปัญหาที่วิจัยมีความสำคัญเพียงใด
4. ผู้วิจัยได้ศึกษางานเขียนทางวิชาการที่เกี่ยวข้องหรือไม่ ถ้ามีงานเขียนที่เกี่ยวข้องตรงประเด็นกับปัญหาที่วิจัยเพียงใด
5. สมมุติฐานในการวิจัยมีหรือไม่ ถ้ามีผู้วิจัยได้เขียนสมมุติฐานอย่างกระจ่างแจ้งชัดเจนเพียงใด
6. มีการกำหนดคำนิยามปฏิบัติการของสิ่งที่มุ่งวัดอย่างเหมาะสมและชัดเจนเพียงใด
7. ผู้วิจัยได้บรรยายถึงวิธีการวิจัยหรือวิธีตอบปัญหาอย่างชัดเจนหรือไม่ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างหรือศึกษาจากข้อมูลประชากร ถ้าศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง อย่างไร เหมาะสมเพียงใด
8. แหล่งของความคลาดเคลื่อนอันจะทำให้ผลการวิจัยผิดพลาดมีอะไรบ้าง ผู้วิจัยได้มีวิธีการควบคุมความคลาดเคลื่อนเหล่านั้นอย่างไรบ้าง
9. ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีทางสถิติวิเคราะห์ข้อมูลหรือไม่ ถ้าใช้ระเบียบวิธีทางสถิติเหล่านั้นมีความเหมาะสมเพียงใด
10. ผู้วิจัยได้รายงานผลการวิจัยชัดเจนเพียงไร
11. ผู้วิจัยได้ลงข้อสรุปอย่างชัดแจ้งหรือไม่ ข้อมูลสนับสนุนข้อสรุปหรือไม่ ผู้วิจัยได้สรุปพาดพิงเกินข้อมูลหรือไม่

12. ข้อจำกัดในการวิจัยเรื่องนี้มีหรือไม่ ผู้วิจัยได้เขียนอธิบายไว้อย่างชัดเจนหรือไม่

แบบสำรวจนี้ยังขาดวิธีการให้คะแนนที่แสดงถึงคุณภาพของงานวิจัยในแต่ละข้อ และเกณฑ์ที่ชัดเจนในการตัดสินคุณภาพซึ่งต่อมาก็ต้องมีหน่วยงานและบุคคลได้พัฒนาแบบประเมินเพื่อให้เป็นปรนัยมากขึ้น

แบบประเมินงานวิจัย ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้สร้างแบบประเมินวิทยานิพนธ์ ซึ่งก็ใช้ประเมินงานวิจัยได้ รายละเอียดมีดังนี้

แบบประเมินวิทยานิพนธ์

ชื่อ.....สาขาวิชา.....
ชื่อหัวข้อ.....

ด้านที่	มิติที่ประเมิน	คะแนนเต็ม	คะแนนได้
1. การเขียนบทนำ	1.1 วิธีเสนอให้เห็นลักษณะและความสำคัญของปัญหา 1.2 การเข้าถึงข้อเท็จจริงที่เป็นพื้นฐานของการวิจัย 1.3 การพัฒนาสมมติฐาน (ถ้ามี)	10	-----
2. งานเขียนที่เกี่ยวข้อง	2.1 ความเกี่ยวข้องและครอบคลุมของงานเขียนที่เกี่ยวข้อง 2.2 ความสามารถในการสังเคราะห์งานเขียนที่เกี่ยวข้อง 2.3 ความสามารถในการใช้ประโยชน์จากงานเขียนที่เกี่ยวข้อง	10	-----
3. วิธีการดำเนินการวิจัย	3.1 ความเหมาะสมของวิธีการที่ใช้ตอบปัญหา 3.2 ความเหมาะสมในการควบคุมตัวแปร 3.3 ความเหมาะสมของเครื่องมือ เทคนิค และกลวิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูล	15	-----
4. วิธีวิเคราะห์ และผลการวิเคราะห์ข้อมูล	4.1 ความเหมาะสมในการแบ่งข้อมูลตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย 4.2 ความเหมาะสมในการใช้สถิติวิเคราะห์ 4.3 ความเหมาะสมของวิธีการนำเสนอผลการวิจัย	15	-----

ด้านที่	มิติที่ประเมิน	คะแนนเต็ม	คะแนนได้
5.การอภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ		15	----
	5.1 ความสมบูรณ์ในการแปลความหมายผลการวิจัย		
	5.2 ความเหมาะสมในการเลือกประเด็นอภิปราย		
	5.3 การใช้หลักฐานและเหตุผลประกอบการอภิปราย		
	5.4 ความกระชับในการอภิปราย		
	5.5 ความเหมาะสมในการเสนอแนะ		
6.ความถูกต้องในการเขียนและการพิมพ์		15	----
	6.1 การใช้ภาษา วรรคตอน ย่อหน้า ตัวสะกด การันต์		
	6.2 การพิมพ์ตามหลักเกณฑ์		
7.การสอบปากเปล่า		20	----
	7.1.ความกระชับในการอธิบายปัญหา วิธีวิจัยและสรุปผลการวิจัย		
	7.2.ความสามารถในการให้เหตุผลและตอบคำถาม		
	7.3.ความสามารถในการโยงความรู้ที่ได้รับกับความรู้อื่น		
	7.4.ความคล่องแคล่ว และความมั่นใจในการตอบคำถาม		
8.ความใหม่ ความน่าสนใจของปัญหา และคุณภาพของวิทยานิพนธ์โดยส่วนรวม		10	----
	รวม	100	----

สำหรับเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพวิทยานิพนธ์ใช้หลักเกณฑ์ดังนี้ คือ

- ดีมาก (85 % ขึ้นไป)
- ดี (75 % - 84 %)
- ผ่าน (60 % - 74 %)
- ไม่ผ่าน (ต่ำกว่า 60 %)

นอกจากนี้ ศ.ดร. สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ ได้สร้างแบบประเมินการวิจัยเชิงบรรยาย
ขึ้น มีรายละเอียด

แบบประเมินการวิจัยเชิงบรรยาย

คำแนะนำ : จงอ่านงานวิจัยเชิงบรรยายแล้วตรวจสอบว่า มีรายการใดต่อไปนี้
เป็นคุณลักษณะของงานวิจัยที่ท่านกำลังประเมิน

ข้อที่	รายการ	ใช่	ไม่ใช่
1.	ปัญหาที่วิจัยเกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบันและมีความใหม่.....	ช	มช
2.	ปัญหาที่มุ่งวิจัยเป็นปัญหาสำคัญ.....	ช	มช
3.	ปัญหาที่มุ่งวิจัยมีรากฐานทางหลักเหตุผลเชิงทฤษฎีรองรับ.....	ช	มช
4.	ผู้วิจัยได้เสนอรากเง้าของปัญหาและตัวปัญหาอย่างชัดเจน.....	ช	มช
5.	มีการคาดคะเนข้อค้นพบหรือการกำหนดสมมุติฐานในการวิจัย อย่างเหมาะสม.....	ช	มช
6.	จุดมุ่งหมายของการวิจัยครอบคลุมปัญหาที่ศึกษา.....	ช	มช
7.	จุดมุ่งหมายของการวิจัยมีความเฉพาะและชัดเจน.....	ช	มช
8.	ข้อตกลงเบื้องต้นเป็นที่ยอมรับของนักวิชาการ.....	ช	มช
9.	คำนิยามเชิงปฏิบัติในการวิจัย มีความสมเหตุสมผล.....	ช	มช
10.	มีการศึกษางานเขียนที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง.....	ช	มช
11.	ผลการศึกษางานเขียนที่เกี่ยวข้องเสนอแนะกรอบความคิดเชิง ทฤษฎีในการวิจัย.....	ช	มช
12.	เป็นการวิจัยที่มุ่งค้นพบสถานภาพ พัฒนาการหรือกฎเชิง สหสัมพันธ์ของปรากฏการณ์.....	ช	มช
13.	มีการทำให้ความแปรปรวนของตัวแปรที่ต้องการศึกษามี ค่าสูงสุดอย่างสมเหตุสมผล.....	ช	มช

ข้อที่	รายการ	ใช่	ไม่ใช่
14.	มีการทำให้ตัวแปรความคลาดเคลื่อนมีค่าต่ำสุด.....	ช	มช
15.	มีการจัดอิทธิพลของตัวแปรเกินอย่างเหมาะสม.....	ช	มช
16.	แบบวิจัยเชิงบรรยายเหมาะสมกับปัญหาที่มุ่งศึกษา.....	ช	มช
17.	มีการบรรยายลักษณะของประชากรและกลุ่มตัวอย่างชัดเจน...	ช	มช
18.	มีการบรรยายวิธีการเลือกสุ่มตัวอย่างชัดเจน.....	ช	มช
19.	มีการเลือกสุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาตัวแปรในหลักการวิจัย.....	ช	มช
20.	กลุ่มตัวอย่างมีขนาดพอเหมาะกับลักษณะประชากรและประเภทของการวิจัยเชิงบรรยาย.....	ช	มช
21.	มีหลักฐานแสดงว่ากลุ่มตัวอย่าง มีความเป็นตัวแทนประชากรเป้าหมาย.....	ช	มช
22.	ใช้วิธีเชิงธรรมชาติในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	ช	มช
23.	เครื่องมือวิจัยมีความเที่ยงตรงและความตรงสูง.....	ช	มช
24.	มีการเก็บข้อมูลด้วยเทคนิคหลายวิธีประกอบกันอย่างเหมาะสม		
25.	ได้พยายามเก็บข้อมูลโดยไม่ให้กลุ่มตัวอย่างรู้ตัว.....	ช	มช
26.	มีการใช้ข้อมูลที่มีตามธรรมชาติ ประกอบข้อมูลที่รวบรวมใหม่...	ช	มช
27.	มีการใช้ประโยชน์จากผลการศึกษา นำมาปรับปรุงวิธีดำเนินการวิจัย.....	ช	มช
28.	มีการรายงานขั้นตอนของกระบวนการวิจัยโดยละเอียดสามารถทำซ้ำได้.....	ช	มช
29.	มีการจัดแบ่งข้อมูลตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย.....	ช	มช
30.	ข้อมูลที่รวบรวมได้มีคุณสมบัติครบถ้วนตามข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติที่ใช้วิเคราะห์.....	ช	มช
31.	มีการแปลความหมายของข้อค้นพบโดยพิจารณาความสัมพันธ์ภายในเรื่องและทฤษฎีหรือข้อเท็จจริงอื่น.....	ช	มช

ข้อที่	รายการ	ใช่	ไม่ใช่
32.	มีการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเหมาะสมชัดเจน.....	ช	มช
33.	มีการเสนอผลวิจัยตามลำดับจุดมุ่งหมายของการวิจัย.....	ช	มช
34.	การลงข้อสรุปเป็นไปตามผลวิจัย.....	ช	มช
35.	มีการอภิปรายผลการวิจัยที่สำคัญโดยเทียบกับสมมุติฐานหรือข้อเท็จจริงอื่นอย่างเหมาะสม.....	ช	มช
36.	มีการเสนอแนะเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติอย่างเหมาะสม.....	ช	มช
37.	รูปแบบการเขียนรายงานการวิจัยเป็นไปตามหลักสากล.....	ช	มช
38.	โดยส่วนรวม นับว่าเป็นการวิจัยเชิงบรรยายที่มีคุณภาพดี.....	ช	มช

งานวิจัยใดมีคุณลักษณะครบถ้วนทั้ง 38 ข้อ แสดงว่า งานวิจัยชิ้นนั้นเป็นงานวิจัยเชิงบรรยายที่มีคุณภาพยอดเยี่ยม งานวิจัยที่ถือว่าเป็นงานวิจัยที่มีคุณภาพเข้าขั้นมาตรฐานจะต้องเป็นงานวิจัยเชิงบรรยายที่มีคุณลักษณะ 19 ลักษณะ คือ ดังรายการที่ 1, 3, 6, 8, 9, 11, 12, 13, 15, 16, 20, 21, 23, 29, 30, 31, 34, 37, 38 จากทั้งหมด 38 ข้อ รายการซึ่งคิดเป็นร้อยละ 50 ถ้างานวิจัยใดไม่ได้ตามเกณฑ์ดังกล่าวถือว่าไม่มีคุณภาพต้องแก้ไขปรับปรุงใหม่

ผู้เขียนมีความเห็นว่าการประเมินงานวิจัยตามรายการต่างๆ นั้นควรใช้แบบประเมินค่าเป็น 5 ระดับ ซึ่งผู้เขียนขอเสนอแนะแบบประเมินดังนี้

แบบประเมินงานวิจัย

ชื่อผู้วิจัย.....

ชื่อเรื่องวิจัย.....

คำชี้แจง ให้ผู้ประเมินอ่านรายงานแต่ละข้ออย่างละเอียดและพิจารณาตัดสินใจ ดังนี้

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

ข้อที่	รายการการประเมิน	5	4	3	2	1
1.	การเสนอปัญหาชัดเจนเพียงใด					
2.	ปัญหามีความสำคัญเพียงใด					
3.	ปัญหามีเหตุผลน่าเชื่อถือเพียงใด					
4.	วัตถุประสงค์การวิจัยสอดคล้องกับปัญหาเพียงใด					
5.	สมมุติฐานการวิจัยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยเพียงใด (ถ้ามี)					
6.	การกำหนดขอบเขตของการวิจัยสอดคล้องกับปัญหาการวิจัยเพียงใด (ถ้ามี)					
7.	การนิยามตัวแปรหรือนิยามคำศัพท์เฉพาะชัดเจนเพียงใด					
8.	เอกสารหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องครอบคลุมตัวแปรเพียงใด					
9.	ความสามารถในการสังเคราะห์เอกสารหรืองานวิจัยมีมากน้อยเพียงใด					
10.	การกำหนดประชากรสอดคล้องกับปัญหาการวิจัยเพียงใด					
11.	การกำหนดประชากรชัดเจนเพียงใด					
12.	วิธีการสุ่มตัวอย่างเหมาะสมกับลักษณะของประชากรเพียงใด					
13.	เครื่องมือวิจัยที่เหมาะสมกับตัวแปรเพียงใด					
14.	กลุ่มตัวอย่างที่ได้จะเป็นตัวแทนของประชากรได้ดีเพียงใด					
15.	เครื่องมือวิจัยเหมาะสมกับตัวแปรเพียงใด					
16.	การพัฒนาเครื่องมือวิจัยเหมาะสมเพียงใด					
17.	เครื่องมือวิจัยเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใด					
18.	การเก็บรวบรวมข้อมูลสอดคล้องกับเครื่องมือเพียงใด					
19.	สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยหรือสมมุติฐานเพียงใด					
20.	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยหรือสมมุติฐานเพียงใด					
	การแปลผลการวิเคราะห์ชัดเจนเพียงใด					

ข้อที่	รายการประเมิน	5	4	3	2	1
21.	การสรุปผลการวิจัยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยหรือสมมติฐานเพียงใด					
22.	การอภิปรายผลสมเหตุสมผลเพียงใด					
23.	ข้อเสนอแนะสอดคล้องกับผลการวิจัยเพียงใด					
24.	ข้อเสนอแนะสามารถนำไปปฏิบัติได้มากน้อยเพียงใด					

ลงชื่อผู้ประเมิน.....

สำหรับเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพของงานวิจัยมีดังนี้

ดีมาก ได้คะแนนตั้งแต่ 102 คะแนนขึ้นไป หรือ 85 %

ดี ได้คะแนนตั้งแต่ 90-101 คะแนน หรือ 75% - 84%

ผ่าน ได้คะแนนตั้งแต่ 72-89 คะแนน หรือ 60 % - 74 %

ไม่ผ่าน ได้คะแนนต่ำกว่า 72 คะแนน หรือต่ำกว่า 60 %

กิจกรรม 10.1

1. การประเมินงานวิจัยควรประเมินด้านใดบ้าง
2. จงประเมินงานวิจัยมา 1 เรื่อง โดยใช้แบบประเมินแบบใดแบบหนึ่งตามเนื้อหา 10.1

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และ สิ่งแวดล้อม โดยคณะกรรมการบริหารสภาวิจัยแห่งชาติในการประชุมเมื่อ วันที่ 8 เมษายน 2541 ได้กำหนดจรรยาบรรณนักวิจัยขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวหลักเกณฑ์ควร ประพฤติของนักวิจัยทั่วไปไม่ว่าสาขาใดๆ โดยให้มีลักษณะเป็นข้อพึงสังวรณคุณธรรม และจริยธรรม ในการทำงานวิจัยของนักวิจัย

นักวิจัยหมายถึง ผู้ที่ดำเนินการค้นคว้าหาความรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อตอบ ประเด็นที่สงสัย โดยมีระเบียบวิธีอันเป็นที่ยอมรับในแต่ละศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ระเบียบวิธี ดังกล่าวจึงครอบคลุมทั้งแนวความคิด มโนทัศน์ และวิธีการที่ใช้ ในการรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล

จรรยาบรรณหมายถึง หลักความประพฤติอันเหมาะสม แสดงถึงคุณธรรมและ จริยธรรม ในการประกอบอาชีพ ที่กลุ่มบุคคลแต่ละสาขาอาชีพ ประมวลขึ้นไว้เป็นหลัก เพื่อให้สมาชิกในสาขาวิชาชีพนั้นๆยึดถือปฏิบัติ เพื่อรักษาชื่อเสียง และส่งเสริมเกียรติคุณ ของสาขาวิชาชีพของตน

จรรยาบรรณนักวิจัยหมายถึง หลักเกณฑ์ควรประพฤติปฏิบัติของนักวิจัยทั่วไป เพื่อให้การดำเนินงานวิจัยตั้งอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรม จริยธรรม และหลักวิชาการที่ เหมาะสม ตลอดจนประกันมาตรฐานของการศึกษาค้นคว้าให้เป็นไปอย่างสมศักดิ์ศรี และ เกียรติภูมิของนักวิจัย

จรรยาบรรณในการวิจัย จัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของระเบียบวิธีวิจัย เนื่อง ด้วยในกระบวนการค้นคว้าวิจัย นักวิจัยจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่งๆที่ศึกษา ไม่ว่าจะ เป็นสิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิต การวิจัยจึงอาจส่งผลกระทบต่อสิ่งที่ศึกษา หาก ผู้วิจัยขาดความรอบคอบระมัดระวัง การวิจัยเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการ วางแผนและกำหนดนโยบายในการพัฒนาประเทศทุกด้าน โดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพ ชีวิตของคนในประเทศ ผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของนักวิจัย ในเรื่องที่จะศึกษา และขึ้นอยู่กับคุณธรรม จริยธรรม ของนักวิจัยในการทำวิจัยด้วย

ผลงานวิจัยที่ด้อยคุณภาพด้วยสาเหตุใดก็ตาม หากเผยแพร่ออกไปอาจเป็นผลเสียต่อวงวิชาการ และประเทศชาติได้

ด้วยเหตุนี้ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติจึงกำหนด จรรยาบรรณนักวิจัยไว้เป็นแนวทางสำหรับนักวิจัยยึดถือปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินงานวิจัยตั้งอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรม จริยธรรม และหลักวิชาการที่เหมาะสม ตลอดจนประกันมาตรฐานของการศึกษาค้นคว้าให้เป็นไปอย่างสมศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิของนักวิจัยไว้ 9 ประการดังนี้

1. นักวิจัยต้องซื่อสัตย์ และมีคุณธรรมในทางวิชาการและการจัดการ

นักวิจัยต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ไม่นำผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน ไม่ลอกเลียนงานของผู้อื่น ต้องให้เกียรติและอ้างถึงบุคคลหรือแหล่งที่มาของข้อมูลที่น่ามาใช้ในงานวิจัย ต้องซื่อตรงต่อการแสวงหาทุนวิจัย และมีความเป็นธรรมเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

2. นักวิจัยต้องตระหนักถึง พันธกรณีในการทำงานวิจัย ตามข้อตกลงที่ทำไว้กับหน่วยงาน ที่สนับสนุนการวิจัย และต่อหน่วยงานที่ตนสังกัด

นักวิจัยต้องปฏิบัติตามพันธกรณี และข้อตกลงการวิจัยที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ยอมรับร่วมกัน อุทิศเวลาทำงานวิจัยให้ได้ผลดีที่สุดและเป็นไปตามกำหนดเวลา มีความรับผิดชอบไม่ละทิ้งงานระหว่างดำเนินการ

3. นักวิจัยต้องมีพื้นฐานความรู้ในสาขาวิชาการที่ทำวิจัย

นักวิจัยต้องมีพื้นฐานความรู้ในสาขาวิชาการที่ทำวิจัยอย่างเพียงพอ และมีความชำนาญการหรือประสบการณ์เกี่ยวเนื่องกับเรื่องที่ทำวิจัย เพื่อนำไปสู่งานวิจัยที่มีคุณภาพ และเพื่อป้องกันปัญหาการวิเคราะห์ การตีความ หรือการสรุปที่ผิดพลาดอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่องานวิจัย

4. นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ศึกษา ไม่ว่าจะเป็สิ่งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต

นักวิจัยต้องดำเนินการด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง และเที่ยงตรงในการทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคน สัตว์ พืช ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม มีจิตสำนึกและมีปณิธานที่จะอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม

5. นักวิจัยต้องเคารพศักดิ์ศรี และสิทธิของมนุษย์ที่ใช้เป็นตัวอย่างในการวิจัย

นักวิจัยต้องไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ทางวิชาการ จนละเลยและขาดความเคารพในศักดิ์ศรีของเพื่อนมนุษย์ ต้องถือเป็นภาระหน้าที่ที่จะอธิบายจุดมุ่งหมายของการวิจัยแก่บุคคลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยไม่หลอกลวงหรือบีบบังคับ และไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

6. นักวิจัยต้องมีอิสระทางความคิด โดยปราศจากอคติในทุกขั้นตอนของการทำวิจัย

นักวิจัยต้องมีอิสระทางความคิด ต้องตระหนักว่าอคติส่วนตัว หรือความลำเอียงทางวิชาการ อาจส่งผลให้มีการบิดเบือนข้อมูล และข้อค้นพบทางวิชาการ อันเป็นเหตุก่อให้เกิดผลเสียหายต่องานวิจัย

7. นักวิจัยพึงนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในทางที่ชอบ

นักวิจัยพึงเผยแพร่ผลงานวิจัยเพื่อประโยชน์ทางวิชาการและสังคม ไม่ขยายผลข้อค้นพบจนเกินความเป็นจริง และไม่ใช้ผลงานวิจัยไปในทางมิชอบ

8. นักวิจัยพึงเคารพความคิดเห็นทางวิชาการของผู้อื่น

นักวิจัยพึงมีใจกว้าง พร้อมที่จะเปิดเผยข้อมูล และขั้นตอนการวิจัย ยอมรับฟังความคิดเห็นและเหตุผลทางวิชาการของผู้อื่น และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขงานวิจัยของตนให้ถูกต้อง

9. นักวิจัยพึงมีความรับผิดชอบต่อสังคมทุกระดับ

นักวิจัยพึงมีจิตสำนึกที่จะอุทิศกำลังสติปัญญาในการทำวิจัย เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ เพื่อความเจริญและประโยชน์สุขของสังคมและมวลมนุษยชาติ

กิจกรรม 10.2

1. ท่านคิดว่าจรรยาบรรณนักวิจัยส่งผลต่อคุณภาพของงานวิจัยอย่างไรบ้าง
ตอบมาเป็นข้อๆ
2. ปัจจุบันมีนักวิจัยขาดจรรยาบรรณกันมากน้อยแค่ไหน เพราะอะไร

สรุปบทที่ 10

เนื้อหา 10.1 การประเมินงานวิจัย

หลักเกณฑ์ทั่วไปสำหรับประเมินงานวิจัยมี 2 ประการคือ

1. ความเที่ยงตรงภายใน
2. ความเที่ยงตรงภายนอก

จากหลักเกณฑ์ทั่วไปได้นำมาพัฒนาเป็นแบบประเมินให้ผลการประเมินเป็นปรนัยมากขึ้นมีการกำหนดเป็นคะแนนตามรายการต่าง ๆ และกำหนดเกณฑ์ในการตัดสินคุณภาพ

เนื้อหา 10.2 จรรยาบรรณนักวิจัย

จรรยาบรรณนักวิจัยหมายถึง หลักเกณฑ์ควรปฏิบัติของนักวิจัยทั่วไป เพื่อให้การดำเนินงานวิจัยตั้งอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรม จริยธรรม และหลักวิชาการที่เหมาะสม ตลอดจนประกันมาตรฐานของการศึกษาค้นคว้าให้เป็นไปอย่างสมศักดิ์ศรี และเกียรติภูมิของนักวิจัย

แบบฝึกหัดบทที่ 10

1. จงประเมิงานวิจัยมา 2 เรื่อง โดยให้ม้งานวิจัยเชิงทดลอง 1 เรื่อง และอื่นๆ อีก 1 เรื่องโดยเลือกใช้แบบประเมินตาม **เนื้อหา 10.1**
2. ท่านคิดว่าจรรยาบรรณทั้ง 9 ข้อของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติมีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร
3. ท่านคิดว่าควรทำอย่างไรที่จะทำให้นักวิจัยได้ปฏิบัติตามจรรยาบรรณอย่างเคร่งครัด